```
prathamo'dhyāyah
atha trividhaduhkhātyantanivrttiratyantapurusārthah 1
na drstāttatsiddhirnivrtterapyanuvrttidarśanāt 2
prātyahikaksutpratīkāravattatpratīkāracestanātpurusārthatvam 3
sarvāsambhavātsambhave'pi sattvāsambhavāddheyah pramānakuśalaih 4
utkarşādapi moksasya sarvotkarşaśruteh 5
aviśesaścobhayoh 6
na svabhāvato baddhasya moksasādhanopadeśavidhih 7
svabhāvasyānapāyitvādananusthānalaksanamaprāmānyam 8
nāśakyopadeśavidhirupadiste'pyanupadeśah 9
śuklapatavadbijavaccet 10
śaktyudbhavānudbhavābhyām nāśakyopadeśah 11
na kālayogato vyāpino nityasya sarvasambandhāt 12
na deśayogato'pyasmāt 13
nāvasthāto dehadharmatvāttasyāh 14
asango'yam purusa iti 15
na karmanānyadharmatvādatiprasakteśca 16
vicitrabhogānupapattiranyadharmatve 17
prakrtinibandhanāccenna tasyā api pāratantryam 18
na nityaśuddhabuddhamuktasvabhāvasya tadyogastadyogādrte 19
nāvidyāto'pyavastunā bandhāyogāt 20
vastutve siddhāntahānih 21
vijātiyadvaitāpattiśca 22
viruddhobhayarūpā cet 23
na tādrkpadārthāpratiteh 24
na vayam satpadārthavādino vaišesikādivat 25
anayitatve'pi nāyauktikasya samgraho'nyathā bālonmattādisamatvam 26
nānādiviṣayoparāganimittako'pyasya 27
na bāhyābhyantarayoruparajyoparañjakabhāvo'pi
deśavyavadhānācchrughnasthapātaliputrasthayoriva 28
dvayorekadeśalabdhoparāgānna vyavasthā 29
adrstavaśāccet 30
na dvayorekakālāyogādupakāryopakārakabhāvah 31
putrakarmavaditi cet 32
nāsti hi tatra sthira ekātmā yo garbhādhānādinā samskriyeta 33
```

```
sthirakāryāsiddheh ksanikatvam 34
na pratyabhijñābādhāt 35
śrutinyāyavirodhācca 36
drstāntāsiddheśca 37
yugapajjāyamānayorna kāryakāranabhāvah 38
pūrvāpāya uttarāyogāt 39
tadbhāve tadayogādubhayavyabhicārādapi na 40
pūrvabhāvamātre na nivamah 41
na vijnānamātram bāhyapratīteh 42
tadabhāve tadabhāvācchūnyam tarhi 43
śūnyam tattvam bhāvo vinaśyati vastudharmatvādvināśasya 44
apavādamātramabuddhānām 45
ubhayapaksasamānaksamatvādayamapi 46
apurusārthatvamubhayathā 47
na gativiśesāt 48
niskriyasya tadasambhavāt 49
mūrttatvādghatādivatsamānadharmāpattāvapasiddhāntah 50
gatiśrutirapyupādhiyogādākāśavat 51
na karmanāpyataddharmatvāt 52
atiprasaktiranyadharmatve 53
nirgunādiśrutivirodhaśceti 54
tadyogo'pyavivekānna samānatvam 55
viparyayādbandhah 56-1
niyatakāranāttaducchittirdhvāntavat 56-2
pradhānāvivekādanyāvivekasya taddhāne hānam 57
vānmātram na tu tattvam cittasthiteh 58
yuktito'pi na bādhyate dinmūdhavadaparoksādrte 59
acāksusānāmanumānena bodho dhūmādibhiriva vahneh 60
sattvarajastamasām sāmyāvasthā prakrtih
prakrtermahānmahato'hamkāro'hamkārātpañca tanmātrānyubhayamindriyam
tanmātrebhyah sthūlabhūtāni puruṣa iti pañcaviṃśatirgaṇah 61
sthūlātpañcatanmātrasya 62
bāhyābhyantarābhyām taiścāhamkārasya 63
tenāntahkaranasya 64
tatah prakrteh 65
```

samhataparārthatvātpurusasya 66 mūle mūlābhāvādamūlam mūlam 67 pāramparye'pyekatra parinistheti samjñāmātram 68 samānah prakrterdvayoh 69 adhikāritraividhyānna niyamah 70 mahadākhyamādyam kāryam tanmanah 71 caramo'hamkārah 72 tatkāryatvamuttaresām 73 ādyahetutā taddvārā pāramparye'pyanuvat 74 pūrvabhāvitve dvayorekatarasya hāne'nyatarayogah 75 paricchinnam na sarvopādānam 76 tadutpattiśruteśca 77 nāvastuno vastusiddhih 78 abādhādadustakāranajanyatvācca nāvastutvam 79 bhāve tadyogena tatsiddhirabhāve tadabhāvātkutastarām tatsiddhih 80 na karmana upādānāyogāt 81 nānuśravikādapi tatsiddhiḥ sādhyatvenāvṛttiyogādapuruṣārthatvam 82 tatra prāptavivekasyānāvrttiśrutih 83 duhkhādduhkham jalābhisekavanna jādyavimokah 84 kāmye'kāmye'pi sādhyatvāviśesāt 85 nijamuktasya bandhadhvamsamātram param na samānatvam 86 dvayorekatarasya vāpyasamnikrstārthaparicchittih pramā tatsādhakatamam yattat 87 trividham pramānam tatsiddhau sarvasiddhernādhikyasiddhih 88 yatsambaddham sattadākārollekhi vijñānam tatpratyaksam 89 yogināmabāhyapratyaksatvānna dosah 90 linavastulabdhātiśayasambandhādvādosah 91 iśvarāsiddheh 92 muktabaddhayoranyatarābhāvānna tatsiddhih 93 ubhayathāpyasatkaratvam 94 muktātmanah praśamsā upāsā siddhasya vā 95 tatsamnidhānādadhisthātrtvam manivat 96 viśesakāryesvapi jīvānām 97 siddharūpaboddhrtvādvākyārthopadeśah 98 antahkaranasya tadujivalitatvāllohavadadhisthātrtvam 99

```
pratibandhadrśah pratibaddhajñānamanumānam 100
āptopadeśah śabdah 101
ubhayasiddhih pramānāttadupadeśah 102
sāmānyato drstādubhayasiddhih 103
cidavasāno bhogah 104
akarturapi phalopabhogo'nnādyavat 105
avivekādvā tatsiddheh kartuh phalāvagamah 106
nobhayam ca tattvākhyāne 107
visayo'visayo'pyatidūrāderhānopādānābhyāmindriyasya 108
sauksmyāttadanupalabdhih 109
kāryadarśanāttadupalabdheh 110
vādivipratipattestadasiddhiriti cet 111
tathāpyekataradrstyaikatarasiddhernāpalāpah 112
trividhavirodhāpatteh 113
nāsadutpādo nrśrngavat 114
upādānaniyamāt 115
sarvatra sarvadā sarvāsambhavāt 116
śaktasya śakyakaranāt 117
kāranabhāvācca 118
na bhāve bhāvayogaścet 119
nābhivyaktinibandhanau vyavahārāvyavahārau 120
nāśah kāranalayah 121
pāramparyato'nveṣaṇādbijānnaravat 122
utpattivadvādosah 123
hetumadanityamavyāpi sakriyamanekamāśritam lingam 124
āñjasyādabhedato vā gunasāmānyādestatsiddhih pradhānavyapadeśādvā 125
trigunācetanatvādi dvayoh 126
prityapritivisādādyairgunānāmanyonyam vaidharmyam 127
laghvādidharmairanyonyam sādharmyam vaidharmyam gunānām 128
ubhayānyatvātkāryatvam mahadāderghatādivat 129
parimānāt 130
samanvayāt 131
śaktitaśceti 132
taddhāne prakrtih puruso vā 133
tayoranyatve tucchatvam 134
```

kāryātkāranānumānam tatsāhityāt 135 avyaktam trigunāllingāt 136 tatkāryatastatsiddhernāpalāpah 137 sāmānyena vivādābhāvāddharmavanna sādhanam 138 śarirādivyatiriktah pumān 139 samhataparārthatvāt 140 trigunādiviparyayāt 141 adhisthānācceti 142 bhoktrbhāvāt 143 kaivalyārtham pravrtteh 144 jadaprakāśāyogātprakāśah 145 nirgunatvānna ciddharmā 146 śrutyā siddhasya nāpalāpastatpratyaksabādhāt 147 susuptyādyasāksitvam 148 janmādivyavasthātah purusabahutvam 149 upādhibhede'pyekasya nānāyoga ākāśasyeva ghatādibhih 150 upādhirbhidyate na tu tadvān 151 evamekatvena parivartamānasya na viruddhadharmādhyāsah 152 anyadharmatve'pi nāropāttatsiddhirekatvāt 153 nādvaitaśrutivirodho jātiparatvāt 154 viditabandhakāranasya drstyā tadrūpam 155 nāndhādrstyā caksusmatāmanupalambhah 156 vāmadevādirmukto nādvaitam 157 anādāvadya yāvadabhāvādbhavisyadapyevam 158 idānīmiva sarvatra nātyantocchedah 159 vyāvrttobhayarūpah 160 aksasambandhātsāksitvam 161 nityamuktatvam 162 audāsinyam ceti 163 uparāgātkartrtvam citsāmnidhyāccitsāmnidhyāt 164 iti prathamo'dhyāyah

dvitīyo'dhyāyaḥ vimuktamoksārtham svārtham vā pradhānasya 1

viraktasya tatsiddheh 2 na śravanamātrāttatsiddhiranādivāsanāyā balavattvāt 3 bahubhrtyavadvā pratyekam 3 prakrtivāstave ca purusasyādhyāsasiddhih 4 kāryatastatsiddheh 5 cetanoddeśānniyamah kantakamoksavat 6 anyayoge'pi tatsiddhirnāñjasyenāyodāhavat 7 rāgavirāgayoryogah srstih 8 mahadādikramena pañcabhūtānām 9 ātmārthatvātsṛṣṭernaiṣāmātmārtha ārambhah 10 dikkālāvākāśādibhyah 11 adhyavasāyo buddhih 12 tatkāryam dharmādih 13 mahaduparāgādviparītam 14 abhimāno'hamkārah 15 ekādaśapañcatanmātram tatkāryam 16 sāttvikamekādaśakam pravartate vaikrtādahamkārāt 17 karmendriyabuddhindriyairantaramekadasakam 18 āhankārikatvaśruterna bhautikāni 19 devatālayaśrutirnārambhakasya 20 tadutpattiśrutervināśadarśanācca 21 atindriyamindriyam bhrāntānāmadhisthāne 22 śaktibhede'pi bhedasiddhau naikatvam 23 na kalpanāvirodhah pramānadrstasya 24 ubhayātmakam manah 25 gunaparināmabhedānnānātvamavasthāvat 16 rūpādirasamalānta ubhayoh 27 drastrtvādirātmanah karaņatvamindriyāņām 28 trayānām svālaksanyam 29 sāmānyakaranavrttih prānādyā vāyavah pañca 30 kramaśo'kramaśaścendriyavrttih 31 vrttayah pañcatayyah klistāklistāh 32 tannivrttāvupaśāntoparāgah svasthah 33 kusumavacca manih 34 purusārtham karanodbhavo'pyadrsthollāsāt 35

dhenuvadvatsāya 36
karaṇaṃ trayodaśavidhamavāntarabhedāt 37
indriyeṣu sādhakatamatvaguṇayogātkuṭhāravat 38
dvayoḥ pradhānaṃ mano lokavadbhṛtyavargeṣu 39
avyabhicārāt 40
tathāśeṣasaṃskārādhāratvāt 41
smṛtyānumānācca 42
sambhavenna svataḥ 43
āpekṣiko guṇapradhānabhāvaḥ kriyāviśeṣāt 44
tatkarmārjitatvāttadarthamabhiceṣṭā lokavat 45
samānakarmayoge buddheḥ prādhānyaṃ lokavallokavat
46
iti dvitīyo'dhyāyah

trtiyo'dhyayah aviśesādviśesārambhah 1 tasmāccharīrasya 2 tadbijātsamsrtih 3 āvivekācca pravartanamaviśesāṇām 4 upabhogāditarasya 5 samprati parimukto dvābhyām 6 mātāpitrjam sthūlam prāyaśa itaranna tathā 7 pūrvotpattestatkāryatvam bhogādekasya netarasya 8 saptadaśaikam lingam 9 vyaktibhedah karmaviśesāt 10 tadadhisthānāśraye dehe tadvādāttadvādah 11 na svātantryāttadrte chāyāvaccitravacca 12 mūrtatve'pi na samghātayogāttaranivat 13 anuparimānam tatkrtiśruteh 14 tadannamayatvaśruteśca 15 purusārtham samsrtirlingānām sūpakāravadrājnah 16 pāñcabhautiko dehah 17 cāturbhautikamityeke 18 aikabhautikamityapare 19 na sāmsiddhikam caitanyam pratyekādrsteh 20

prapañcamaranādyabhāvaśca 21 madaśaktivaccetpratyekaparidrste sāmhatye tadudbhavah 22 jñānānmuktih 23 bandho viparyayāt 24 niyatakāranatvānna samuccayavikalpau 25 svapnajāgarābhyāmiva māyikāmāyikābhyām nobhayormuktih purusasya 26 itarasyāpi nātyantikam 27 samkalpite'pyevam 28 bhāvanopacayācchuddhasya sarvam prakrtivat 29 rāgopahatirdhyānam 30 vrttinirodhāttatsiddhih 31 dhāranāsanasvakarmanā tatsiddhih 32 nirodhaśchardividhāranābhyām 33 sthirasukhamāsanam 34 svakarma svāśramavihitakarmānusthānam 35 vairāgyādabhyāsācca 36 viparyayabhedāh pañca 37 aśaktirastāvimśatidhā tu 38 tustirnavadhā 39 siddhirastadhā 40 avāntarabhedāh pūrvavat 41 evamitarasyāh 43 ādhyātmikādibhedānnavadhā tuṣṭih 44 ūhādibhih siddhih 45 netarāditarahānena vinā 46 daivādiprabhedā 47 ābrahmastambaparyantam tatkṛte sṛṣṭirāvivekāt 48 ūrdhvam sattvaviśālā 49 tamoviśālā mūlatah 50 madhye rajoviśālā 51 karmavaicitryātpradhānacestā garbhadāsavat 52 āvrttistatrāpyuttarottarayoniyogāddheyah 53 samānam jarāmaranādijam duhkham 54 na kāranalayātkrtakrtyatā magnavadutthānāt 55 akāryatve'pi tadyogah pāravaśyāt 56

```
sa hi sarvavitsarvakartā 57
idrśeśvarasiddhih siddhā 58
pradhānasrstih parārtham svato'pyabhoktrtvādustrakunnamavahanavat 59
acetanatve'pi ksiravaccestitam pradhānasya 60
karmavaddrstervā kālādeh 61
svabhāvāccestitamanabhisamdhānādbhrtyavat 62
karmākrstervānāditah 63
viviktabodhātsrstinivrttih pradhānasya sūdavatpāke 64
itara itaravattaddosāt 65
dvayorekatarasya vaudāsinyamapavargah 66
anyasrstyuparāge'pi na virajyate prabuddharajjutattvasyaivoragah 67
karmanimittayogācca 68
nairapeksye'pi prakrtyupakāre'viveko nimittam 69
nartakivatpravrttasyāpi nivrttiścāritārthyāt 70
dosabodhe'pi nopasarpanam pradhānasya kulavadhūvat 71
naikāntato bandhamoksau purusasyāvivekādrte 72
prakrterāñjasyātsasangatvātpaśuvat 73
rūpaih saptabhirātmānam badhnāti prādhānam kośakāravadvimocayatyekarūpena
74
nimittatvamavivekasya na drstahānih 75
tattvābhyāsānneti netīti tyāgādvivekasiddhih 76
adhikāriprabhedānna niyamah 77
bādhitānuvṛttyā madhyavivekato'pyupabhogah 78
jīvanmuktaśca 79
upadeśyopadestrtvāttatsiddhih 80
śrutiśca 81
itarathāndhaparamparā 82
cakrabhramanavaddhrtaśarirah 83
samskāraleśatastatsiddhih 84
vivekānnihśesaduhkhanivrttau krtakrtyatā netarānnetarāt
85
iti trtiyo'dhyayah
caturtho'dhyāyah
rājaputravattattvopadeśāt 1
```

```
piśācavadanyārthopadeśe'pi 2
āvrttirasakrdupadeśāt 3
pitāputravadubhavordrstatvāt 4
śyenavatsukhaduhkhi tyāgaviyogābhyām 5
ahinirvlayanivat 6
chinnahastavadvā 7
asādhanānucintanam bandhāya bharatavat 8
bahubhiryoge virodho rāgādibhih kumārīśankhavat 9
dvābhyāmapi tathaiva 10
nirāśah sukhī pingalāvat 11
anārambhe'pi paragrhe sukhī sarpavat 12
bahuśāstragurūpāsane'pi sārādānam satpadavat 13
isukāravannaikacittasya samādhihānih 14
krtaniyamalanghanādānarthakyam lokavat 15
tadvismarane'pi bhekivat 16
nopadeśaśravane'pi krtakrtyatā parāmarśādrte virocanavat 17
drstastayorindrasya 18
pranatibrahmacaryopasarpanāni krtvā siddhirbahukālāttadvat 19
na kālaniyamo vāmadevavat 20
adhyastarūpopāsanātpāramparyena yajñopāsakānāmiva 21
itaralābhe'pyāvrttih pañcāgniyogato janmaśruteh 22
viraktasya heyahānamupādeyopādānam hamsaksīravat 23
labdhātiśayayogādvā tadvat 24
na kāmacāritvam rāgopahate sukavat 25
gunayogādbaddhah śukavat 26
na bhogādrāgaśāntirmunivat 27
dosadarśanādubhayoh 28
na malinacetasyupadeśabijapraroho'javat 29
nābhāsamātramapi malinadarpanavat 30
na tajjasyāpi tadrūpatā pankajavat 31
na bhūtiyoge'pi krtakrtyatopāsyasiddhivadupāsyasiddhivat 32
iti caturtho'dhyāyah
pañcamo'dhyāyah
mangalacaranam sistacaratphaladarsanacchrutitasceti 1
neśvarādhisthite phalanispattih karmanā tatsiddheh 2
```

svopakārādadhisthānam lokavat 3 laukikeśvaravaditarathā 4 pāribhāsiko vā 5 na rāgādrte tatsiddhih pratiniyatakāranatvāt 6 tadyoge'pi na nityamuktah 7 pradhānaśaktiyogāccetsangāpattih 8 sattāmātrāccetsarvaiśvaryam 9 pramānābhāvānna tatsiddhih 10 sambandhābhāvānnānumānam 11 śrutirapi pradhānakāryatvasya 12 nāvidyāśaktiyogo nihsangasya 13 tadyoge tatsiddhāvanyonyāśrayatvam 14 na bijānnaravatsādisamsāraśruteh 15 vidyāto'nyatve brahmabādhaprasangah 16 abādhe naisphalyam 17 vidyābādhyatve jagato'pyevam 18 tadrūpatve sāditvam 19 na dharmāpalāpah prakrtikāryavaicitryāt 20 śrutilingādibhistatsiddhih 21 na niyamah pramānāntarāvakāśāt 22 ubhayatrāpyevam 23 arthātsiddhiścetsamānamubhayoh 24 antahkaranadharmatvam dharmādinām 25 gunādinām ca nātyantabādhah 26 pañcāvayavayogātsukhasamvittih 27 na sakrdgrahanātsambandhasiddhih 28 niyatadharmasāhityamubhayorekatarasya vā vyāptih 29 na tattvāntaram vastukalpanāprasakteh 30 nijaśaktyudbhavamityācāryāh 31 ādheyaśaktiyoga iti pañcaśikhah 32 na svarūpaśaktirniyamah punarvādaprasakteh 33 viśesanānarthakyaprasakteh 34 pallavādisvanupapatteśca 35 ādheyaśaktisiddhau nijaśaktiyogah samānanyāyāt 36 vācyavācakabhāvah sambandhah śabdārthayoh 37

tribhih sambandhasiddhih 38 na kārye niyama ubhayathā darśanāt 39 loke vyutpannasya vedārthapratītih 40 na tribhirapauruseyatvādvedasya tadarthasyātindriyatvāt 41 na yajñādeh svarūpato dharmatvam vaiśistyāt 42 nijaśaktirvyutpattyā vyavacchidyate 43 yogyāyogyesu pratītijanakatvāttatsiddhih 44 na nityatvam vedānām kāryatvaśruteh 45 na pauruseyatvam tatkartuh purusasyābhāvāt 46 muktāmuktayorayogyatvāt 47 nāpauruseyatvānnityatvamannarādivat 48 tesāmapi tadyoge drstabādhādiprasaktih 49 yasminnadrste'pi krtabuddhirupajāyate tatpauruseyam 50 nijaśaktyabhivyakteh svatah prāmānyam 51 nāsatah khyānam nrśrngavat 52 na sato bādhadarśanāt 53 nānirvacaniyasya tadabhāvāt 54 nānyathākhyātih svavacovyāghātāt 55 sadasatkhyātirbādhābādhāt 56 pratītyapratītibhyām na sphotātmakah śabdah 57 na śabdanityatvam kāryatāpratīteh 58 pūrvasiddhasattvasyābhivyaktirdīpeneva ghatasya 59 satkāryasiddhāntaścetsiddhasādhanam 60 nādvaitamātmano lingāttadbhedapratiteh 61 nānātmanāpi pratyaksabādhāt 62 nobhābhyām tenaiva 63 anyaparatvamavivekānām tatra 64 nātmāvidyā nobhayam jagadupādānakāraņam niḥsangatvāt 65 naikasyānandacidrūpatve dvayorbhedāt 66 duhkhanivrttergaunah 67 vimuktipraśamsā mandānām 68 na vyāpakatvam manasah karanatvādindriyatvādvā 69 sakriyatvādgatiśruteh 70 na nirbhāgatvam tadyogādghatavat 71 prakrtipurusayoranyatsarvamanityam 72

na bhāgalābho bhāginah nirbhāgatvaśruteh 73 nānandābhivyaktirmuktirnirdharmatvāt 74 na viśesagunocchittistadvat 75 na viśesagatirniskriyasya 76 nākāroparāgocchittih ksanikatvādidosāt 77 na sarvocchittirapurusārthatvādidosāt 78 evam śūnyamapi 79 samyogāśca viyogāntā iti na deśādilābho'pi 80 na bhāgiyogo bhāgasya 81 nānimādiyogo'pyavaśyambhāvitvāttaducchitteritarayogavat 82 nendrādipadayogo'pi tadvat 83 na bhūtaprakrtitvamindriyānāmāhankārikatvaśruteh 84 na satpadārthaniyamastadbodhānmuktih 85 sodaśādisvapyevam 86 nāņunityatā tatkāryatvaśruteh 87 na nirbhāgatvam kāryatvāt 88 na rūpanibandhanātpratyaksaniyamah 89 na parimānacāturvidhyam dvābhyām tadyogāt anityatve'pi sthiratāyogātpratyabhijñānam sāmānyasya 91 na tadapalāpastasmāt 92 nānyanivrttirūpatvam bhāvapratīteh 93 na tattvāntaram sādršyam pratyaksopalabdheh 94 nijaśaktyabhivyaktirvā vaiśistyāttadupalabdheh 95 na samjñāsamjñisambandho'pi 96 na sambandhanityatobhayānityatvāt 97 nājah sambandho dharmigrāhakamānabādhāt 98 na samavāyo'sti pramāṇābhāvāt 99 ubhayatrāpyanyathāsiddherna pratyaksamanumānam vā 100 nānumeyatvameva kriyāyā nedisthasya tattadvatorevāparoksapratīteh 101 na pāñcabhautikam śariram bahūnāmupādānāyogāt 102 na sthūlamiti niyama ātivāhikasyāpi vidyamānatvāt 103 nāprāptaprakāśakatvamindriyānāmaprāpteh sarvaprāptervā 104 na tejo'pasarpanāttaijasam caksurvrttitastatsiddheh 105 prāptārthaprakāśalingādvrttisiddhih 106 bhāgagunābhyām tattvāntaram vrttih sambandhārtham sarpatīti 107

na dravyaniyamastadyogāt 108 na deśabhede'pyanyopādānatāsmadādivanniyamah 109 nimittavyapadeśāttadvyapadeśah 110 ūsmajāndajajarāyujodbhijjasāmkalpikasāmsiddhikam ceti na niyamah 111 sarvesu prthivyupādānamasādhāranyāttadvyapadeśah pūrvavat 112 na dehārambhakasya prāṇatvamindriyaśaktitastatsiddheḥ 113 bhokturadhisthānādbhogāyatananirmānamanyathā pūtibhāvaprasangāt 114 bhrtyadvārā svāmyadhisthitirnaikāntāt 115 samādhisusuptimoksesu brahmarūpatā 116 dvayoḥ sabījamanyatra taddhatiḥ 117 dvayoriva trayasyāpi drstatvānna tu dvau 118 vāsanayānarthakhyāpanam dosayoge'pi na nimittasya pradhānabādhakatvam 119 ekaḥ saṃskāraḥ kriyānirvartako na tu pratikriyaṃ saṃskārabhedā bahukalpanāprasakteh 120 na bāhyabuddhiniyamo vṛkṣagulmalatauṣadhivanaspatitṛṇavīrudhādīnāmapi bhoktrbhogāyatanatvam pūrvavat 121 smrteśca 122 na dehamātrataḥ karmādhikāritvam vaiśiṣṭyaśruteḥ 123 tridhā trayānām vyavasthā karmadehopabhogadehobhayadehāh 124 na kim cidapyanuśayinah 125 na buddhyādinityatvamāśrayaviśese'pi vahnivat 126 āśrayāsiddheśca 127 yogasiddhayo'pyauşadhādisiddhivannāpalapanīyāh 128 na bhūtacaitanyam pratyekādrsteh sāmhatye'pi ca sāmhatye'pi ca 129 iti pañcamo'dhyāyah şaştho'dhyāyah astyātmā nāstitvasādhanābhāvāt 1 dehādivyatirikto'sau vaicitryāt 2 sasthīvyapadeśādapi 3 na śilāputravaddharmigrāhakamānabādhāt 4 atyantaduhkhanivrttyā krtakrtyatā 5 yathā duhkhātkleśah purusasya na tathā sukhādabhilāsah 6 kutrāpi ko'pi sukhīti 7 tadapi duhkhaśabalamiti duhkhapakse nihksipante vivecakāh 8

```
sukhalābhābhāvādapurusārthatvamiti cenna dvaividhyāt 9
nirgunatvamātmano'sangatvādiśruteh 10
paradharmatve'pi tatsiddhiravivekāt 11
anādiraviveko'nyathā dosadvayaprasakteh 12
na nityah syādātmavadanyathānucchittih 13
pratiniyatakāraņanāśyatvamasya dhvāntavat 14
atrāpi pratiniyamo'nvayavyatirekāt 15
prakārāntarāsambhavādaviveka eva bandhah 16
na muktasya punarbandhayogo'pyanāvrttiśruteh 17
apuruṣārthatvamanyathā 18
aviśesāpattirubhayoh 19
muktirantarāyadhvasterna parah 20
tatrāpyavirodhah 21
adhikāritraividhyānna niyamah 22
dārdhyārthamuttaresām 23
sthirasukhamāsanamiti na niyamah 24
dhyānam nirvisayam manah 25
ubhayathāpyaviśesaścennaivamuparāganirodhādviśesah 26
nihsange'pyuparago'vivekat 27
japāsphatikayoriva noparāgah kim tvabhimānah 28
dhyānadhāranābhyāsavairāgyādibhistannirodhah 29
layaviksepayorvyāvrttyetyācāryāh 30
na sthānaniyamaścittaprasādāt 31
prakrterādyopādānatānyesām kāryatvaśruteh 32
nityatve'pi nātmano yogyatvābhāvāt 33
śrutivirodhānna kutarkāpasadasyātmalābhah 34
pāramparye'pi pradhānānuvrttiranuvat 35
sarvatra kāryadarśanādvibhutvam 36
gatiyoge'pyādyakāranatāhāniranuvat 37
prasiddhādhikyam pradhānasya na niyamah 38
sattvādīnāmataddharmatvam tadrūpatvāt 39
anupabhoge'pi pumartham srstih pradhānasyostrakunnamavahanavat 40
karmavaicitryātsrstivaicitryam 41
sāmyavaisamyābhyām kāryadvayam 42
vimuktabodhānna srstih pradhānasya lokavat 43
```

nānyopasarpane'pi muktopabhogo nimittābhāvāt 44 purusabahutvam vyavasthātah 45 upādhiścettatsiddhau punardvaitam 46 dvābhyāmapi pramānavirodhah 47 dvābhyāmapyavirodhānna pūrvamuttaram ca sādhakābhāvāt 48 prakāśatastatsiddhau karmakartrvirodhah 49 jadavyāvrtto jadam prakāśayati cidrūpah 50 na śrutivirodho rāginām vairāgyāya tatsiddheh 51 jagatsatyatvamadustakāranajanyatvādbādhakābhāvāt 52 prakārāntarāsambhavātsadutpattih 53 ahamkārah kartā na purusah 54 cidavasānā bhuktistatkarmārjitatvāt 55 candrādiloke'pyāvrttirnimittasadbhāvāt 56 lokasya nopadeśātsiddhih pūrvavat 57 pāramparyena tatsiddhau vimuktiśrutih 58 gatiśruteśca vyāpakatve'pyupādhiyogādbhogadeśakālalābho vyomavat 59 anadhisthitasya pūtibhāvaprasangānna tatsiddhih 60 adrstadvārā cedasambaddhasya tadasambhavājjalādivadannare 61 nirgunatvāttadasambhavādahamkāradharmā hyete 62 viśistasya jivatvamanyayayyatirekāt 63 ahamkārakartradhīnā kāryasiddhirneśvarādhīnā pramānābhāvāt 64 adrstodbhūtivatsamānatvam 65 mahato'nyat 66 karmanimittah prakrteh svasvāmibhāvo'pyanādirbījānnaravat 67 avivekanimitto vā pañcaśikhah 68 lingaśariranimittaka iti sanandanācāryah 69 yadvā tadvā taducchittih purusārthastaducchittih purusārthah 70 iti şaştho'dhyāyah iti sāmkhyadarśanam